

Prozor u drugu dimenziju

Евгения Фаюстова, Екатеринбург (efayustova@yandex.ru)

O seminaru Ksenije Burić i Branka Meštrića (Hrvatska): "Orff-pristup u glazbenom edukaciji i muzikoterapiji" (Novosibirsk, siječanj 2015. godine)

Na seminar Ksenije i Branka "poslali" su me moji maleni učenici. Tako su se posložile okolnosti, da je na početku školske godine u moju razvojnu skupinu došlo nekoliko djece koja su se jasno razlikuju od normalne djece. A kad sam u newsletteru organizatora seminara Irine Šestopalove vidjela stavku "Glazba terapija kao oblik razvoja za djecu s teškoćama u komunikaciji", pomislila sam: "Teškoće u komunikaciji - kako pogodena formulacija! Baš to što mi je potrebno!". Dakle, odluka se nametnula - poći na novogodišnje blagdane u Novosibirsk.

Ova poteškoća u komunikaciji značajka je nekoliko djece s kojima sam imala sreću raditi. Njihovo stanje na granicu između bolesti i zdravlja, neki sa stvarno impresivnim brojem dijagnoza, poneki medicinski zdravi, ali su se oni vrlo teško uključivali u interakciju i igru u našim skupinama. U radu s njima očajnički mi je nedostajalo podrške - imala sam samo i osnovnu intuiciju i znanje formalne institutske pedagogije. S tim problemima čekala sam radionice u siječnju.

Sastanak s Kenijom Burić započeo je tradicionalnim krugom - tako počinju svoje seminare mnogi treneri: svatko od nas izgovorio je svoje ime i popratio ga proizvoljnom kretnjom, a skupina je sve to ponavljala. Novost mi je bila refleksija koja je uslijedila, a u kojoj je Ksenija pokazala granicu između glazbenoga obrazovanja i glazbene terapije. Nastupajući "solo", kao da smo se stavili na strani obrazovanja, postavili se kao centar, zadali ritam, dinamiku i karakter pokreta i poticali skupinu da to ponovi. Potom nas "tutti" vodi na stranu terapije, kada je potrebno uskladiti se sa kolegom solistom, osjećajući njegov stil, način izričaja i geste - kao što se terapeut mora uskladiti sa svojim klijentom. U glazbenom obrazovanju glazba je cilj, u terapiji - sredstvo.

Misao o različitosti između glazbenog obrazovanja i glazbene terapije bila je moto rada u parovima koji je uslijedio, kada su sudionici radionice radili u grupama - kroz razne zadatke improvizirali su, kreirali fragmente terapijskih sesija koristeći meke igračke i male glazbene instrumente, slušanje glazbe i gledanje videa. U principu, sva tri dana glavni oblik komunikacije između nas i Ksenije je rad u malim grupama iz kojeg slijedi detaljna analiza prikazanog. I na kraju to mi je gotovo vrednije (iako teže) od stvarne vježbe. Rasprava o grupnoj prezentaciji omogućila mi je da svaki put gledam na sebe kroz različite oči, različitim naglascima i prihvatiti promjene. Nije to bila kritika kolega, niti njihovo ocjenjivanje, to je bio samo drugačiji kut gledanja - ali kako je teško bilo "nagnuti glavu!" I ovdje je - moj prvi stup: **naučite promijeniti kut gledanja.**

U radu s klijentima, objasnila je Ksenija, terapeut prolazi malim koracima kroz tri faze od oponašanja (imitation), preko podudarnosti (matching) do vođenja (leading). A u trećoj fazi je vrlo važno naučiti - strpljenje. To mi je izuzetno važan zaključak. Za dijete prozor u drugu dimenziju, u nove percepcija, u nove vještine i navike. Učiniti vrlo male, jednostavne i odraslima gotovo nevidljive koraka. Snaga je u jednostavnosti. Ono što nam se može činiti dosadno, za dijete je promjena cijelog svijeta. Ne znam kako kolegama, ali ja sam često u iskušenju da zamahnem rukavima, poput Swan Princess, i izlijem namah otamo cijeli svoj arsenal pedagoških iskustava. Najčešće, na sreću mojih igrača, intuicija i osjećaj mjere nadvlada takvih "kreativne" poticaje, ali ipak sam nakon Ksenijine radionice podvrgla ozbiljnoj

reviziji sve svoje tehnike i usmjerila ih k jednostavnosti i učinkovitost. Dakle, drugi stup: **biti jednostavnija**.

Osim stimulacije, kako bi se postigli ciljevi i zadaće vrlo su važne i stanka. Imali smo vrlo živu, kreativnu i bučnu skupinu. Kad smo pod Ksenijinim vodstvom pokušali rangirati komponente glazbene improvizacije, pauzu smo naveli na posljednjem mjestu, nakon ritma, dinamike i mnogih drugih komponenata koje smo uzbuđeno naveli. A ako me pamćenje služi, bila je nakon nekoliko savjeta iz naših voditelja. Meni je vrlo teško napraviti stanku u razredu - to je vjerojatno razlog zašto sam zaboravio na nju u ovoj vježbi. No, tijekom stanki, podsjetila nam je Ksenija, događa se razmijevanje, nakupljanje znanja i vještina. Jedan zvuk, nakon minute šutnje bit će mnogo bogatiji i zanimljiviji i terapijskiji nego besprekidan atak buke. Stoga moj treći stup: **zadržati pauze**.

Prekrasna pomoć za moj razred postale su radionice za proizvodnju glazbenih instrumenata, koji je svakog seminarskog dana vodio Branko Meštrić. To su bili instrumenti koje je on osobno izumio i dizajnirao, od raznih materijala - od vodovodnih cijevi i čepova za boce, do povrća i pčelinjih proizvoda. Tajne se ne otkrivaju, ali u ljeto ću sigurno napraviti ponešto: u u planovima je najmanje treščotka i kišni stap. Branko nam je pokazao kako napraviti instrument koji će ne samo zvučati i poticanje slušno opažanje, već biti korisni za taktilne, ukusni i mirisne receptore.

I još o malim, ali važnim detaljima koje sam otkrila za sebe na seminaru Ksenije i Branko, stavljajući u svoje bilješke oznaku Nota Bene:

- Kada pokazujemo djetetu kako svirati određenu glazbeni instrument, ili mu pomažemo u tome, njegove ruke treba pridržavati odozdo a ne odozgo. Tako se odmičemo od vladajućeg položaja odrasle osobe.
- Kako sviranja instrumenta što je više moguće treba pokušati koristiti obje ruke (dve palice, dva maracasa, **itd**). To je važno za koordinaciju rada obje hemisfere mozga.
- Ispada da postoji vrlo jednostavan način objasniti djetetu koje uči svirati puhače instrumente, što je razlika između produkcije zvukove različitih visina. Tajnu je Kseniji otkrio njen poznanik - klarinetista, a ona ju je podijelila s nama. Niski zvukovi su dobivaju uz pomoć "vrućeg zraka" - kao što mi pušemo u ruke kad ih pokušavamo zagrijati. Za visoki zvuk - koristite "hladni zrak", to je način na koji mi pušemo, kada želimo ohladiti opečeno mjesto. Moj sin, koji uči sviranje saksofona, ovom je analogija vrlo zadovoljan!

Da budem potpuno iskrena reći ću i što nisam imala na seminaru. Budući da radim u grupama, i to u skupini u koje dolaze i djeca s teškoćama u komunikaciji, željela sam dobiti više alata za integraciju ove djece u zajednice zdrave djece za rad u mješovitim skupinama, ispraviti uvjete koji su na rubu između zdravlja i bolesti. Drugim riječima, očekivala sam veću distinkciju na razmeđu između glazbenog obrazovanja i glazbene terapije, koristeći Ksenijinu terminologiju. Ksenija nam je pokazala videozapis - fragmenti sa njezine terapije - to je bio njezin sjajan rad u vrlo teškim uvjetima. No, u našoj praksi u Ekaterinburgu ta djeca ili pohađaju odgojnu ustanovu ili pojedinačno rade sa stručnjacima, ne znam stvarne primjere inkluzivnog obrazovanja djece. No, takve djece s mentalnom retardacijom, s pomanjkanjem pažnje i hiperaktivnosti, s autopodobnim ponašanjem i drugim rubnim značajkama - jako, jako puno u uobičajenim timovima. Potreba za takvom razmjenu iskustava i povećanim metodama i tehnikama rada, po mom mišljenju, je ogromna. A stvarnosti našeg vremena, nažalost, takva da će rasti i rasti. Uvjerena sam da u tom pogledu Ksenija Burić imaju još toga za pojasniti i pokazati. Dakle - s nadom novog susreta!